

K+F — kutatás a Zöldért

Megér-e a hagymaolaj százmiliót?

Minden bizonnyal e kérdésre — mármint a címben szereplőre — választ kaphatnak a szakemberek két év múlva, amikor a Csongrád Megyei Zöldért Vállalat a hagymakutatás és -termelés fejlesztésére kapott OMFB támogatási összeget felhasználja. Mind a vállalat, mind a kutatógárda, no és a Hungarofrukt kereskedői azt remélik, a pályázat alapján elnyert összeget úgy tudják felhasználni, hogy a hagyma ipari feldolgozási területét bővíthetik egy új termékkel, a hagymaolajjal, amelyet — eddig a személtre ki-szállított — héjból, zúzalék-ból és apróhagymából nyernek.

Jelenleg nem tudjuk, hogy miféle kémiai anyagot tartalmaz a hagyma, mégpedig olyant, amiért keresett ciklé válhat a belőle készült olaj. Annyi bizonyos, hogy biológiailag értékes hatóanyagait a vitaminok, az ásványi sók, a szénhidrátok, valamint az illóolajok komponensei, a glikozidok, alkaloidok, no és a csersavak, festékanyagok, pektinek, guverinek — amelyek még korántsem merítik ki a vöröshagyma értékének kémiai alkotóelemeinek listáját.

Elsősorban a gyógyszer-vegyészek érdeklődnek a vöröshagyma iránt. A vöröshagymából nyert anyagok felhasználását a gyógyszer-gyártásban reálisnak tartják.

Okos elgondolás (s bár minden területen ezt tapasztalhatnánk), hogy egy nagy beruházás előtt — jelen esetben ez 100 millió forint — „rúgna” — óvatosan, kevesebb befektetést igénylő módszert alkalmazva „körüljárják a szakembereket”, szó szerint mikroszkóp alatt vizsgálják a hagymaolaj gyártásának legapróbb részleteit. Kezdve az alapanyagtól, a termék eladásáig, eladhatóságáig, természetesen elemezve a költségtényezőket is.

Egyszerűen ma a megyei Zöldértések olyanok, mint a várandós asszony, aki még nem tudja — nem tudhatja — kisfiút, vagy kislányt hoz-e a világra, no meg, hogy a születendő gyermek milyenre is sikeredik majd. És persze bizakodók is. Biznak abban, hogy a Központi Élelmiszeripari Kutató Intézet, a Konzervipari Kutató Intézet, a Csekméti Zöldségtermelési Kutató Intézet, valamint a szegedi József Attila Tudományegyetem mikrobiológiai tanácskével közösen két év alatt kidolgozzák a hagyma ipari feldolgozására, a termelés szerkezet bővítésére, s a legújabb technológia ki-

választására legalkalmasabb módszert.

Jó lenne, ha már az első biztató eredmények világra jöttekor az illetékesek megpróbálnák felmérni a piacot, ahová a terméket majd értékesíteni lehetne. A szármányokat alapul véve, amelyeket a magyar háziasszonyok bizony nem nagyon kedvelnek, a hagymaolajat valószínűleg szintén exportra termelik, a Makón megépítendő üzemben.

A Zöldért immár 35 esztendeje foglalkozik a vöröshagymával, s ezalatt az idő alatt egymilliárd-kétszázmilió kilogrammnyi vásárolt fel, értékesített belőle. Feldolgozásról, a hagyma szármányáról csak az utóbbi öt évben beszélhetünk, ám e szármányok 90 százalékát nem rubelelszámolású piacokon értékesítették, főként a Hungarofrukt Külkereskedelmi Vállalaton keresztül.

Mivel a vállalat ilyen természetes mennyiségű hagymával dolgozik (s legszívesebben a makói dughagymáról nevelt), érthető, hogy évente 10-12 ezer tonnányi hulladékanyagukat valamilyen képpen hasznosítani szeretnék. Ezt a célt szolgálja a K+F — kutatás+fejlesztés, — munka, vagyis az a kutatási program, amelyet az említett kutatóintézetekkel közösen, vállalkozói rendszerben valósít meg a Zöldért.

S persze amerről a tegnap, csütörtökön Szegeden megrendezett sajtótájékoztatón a vállalat vezetői úgy vélekedtek: „a hagymaolaj ma még olyan titok, amely a vállalat megdicsőüléséhez vezet, ám lehet a sirba eresztő kötele is”.

S miért is ne dicsőülhetne meg egyszer a Csongrád Megyei Zöldért Vállalat is...? A. É.

Verseny az építőiparban

Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumban elkészült az az elemző felmérés, amelyben a szakemberek összegezték az építési feladatok elvégzésére hirtetett versenytárgyalások eddigi tapasztalatait. A felméréshez jelentős segítséget nyújtottak a különböző beruházó szervezetek felügyeletét ellátó tárcák és tanácsok, s az elemzőmunkában felhasználták a pénzügyintézetek tapasztalatait is.

Az átfogó összegezésből kitűnik, hogy az építési piacon a beruházási igények mérséklődésével, sok kis szervezet létrejöttével és ösztönző központi intézkedések nyomán erősödött a vállalkozók közötti gazdasági verseny. Ezt mutatja az építési feladatok elnyerésére meghirdetett versenytárgyalások számának és eredményességének növekedése. Ez év első nyolc hónapjában csaknem másfélszer annyi versenytárgyalás jelent meg, mint a múlt év azonos időszakában. Ugyanakkor a szerződéskötéssel zárult, tehát a sikeres versenytárgyalások aránya 52-ről 67 százalékra emelkedett.

A kivitelezők vállalkozási készsége abban is megnyilvánul, hogy az utóbbi három évben 18-ról 3 százalékra csökkent a sikertelen, tehát az ajánlatok hiánya miatt meghíúsult versenytárgyalások aránya. Az ilyen sikertelenségekben még gyakran közrejátszik a versenykiírók tapasztalatlansága, a feltételek hiányos megfogalmazása, túlzott követelmények előírása, vagy az ajánlatok kidolgozására adott szűk határidő.

Az alsó fokú oktatásról

Tanácsülés Sándorfalván

A Sándorfalva nagyközségi közös tanács tegnap, csütörtökön tartotta a soros ülését. A testület megvitatta és elfogadta az alsófokú oktatás helyzetéről szóló beszámolót, majd előterjesztések és interpellációk hangzóttak el.

A tanácsülés első eseménye ünnepi megemlékezés volt. A tanácsok megalakulásának 35. évfordulójára emlékezett beszédében Kó-

nya József elnök, majd 27 volt és jelenlegi tanácsagnak nyújtott át emléklapot, akik hosszú éveken át képviselték, illetve képviselik választóik érdekeit Dócon és Sándorfalván.

Az alsófokú oktatás helyzetéről Katona Ferencné, általános iskolai igazgató beszélt. Elmondta, hogy erről a témáról legutóbb 1980 végén tárgyalt a testület. Az akkor elfogadott határozatok megvalósultak. Elkészült az új óvoda, az iskolaépület, felépült — társadalmi összefogással — a tornaterem is. Az előadó megállapította: a tankötelezettségi törvény betartásával minimálisra csökkent azoknak a tanulók számát, akik a 16. évük betöltéséig nem fejezték be a nyolc osztályt. Megemlítette azt is, hogy az úgynevezett bejárásal különösebb gond nem akadt.

Az alsófokú oktatás része az óvodai foglalkoztatás. Az általános iskola igazgatóságának a felügyelete alá tartozik. Megszűnt a zsúfoltság az óvodákban, sőt nincs szükség felvételi bizottságra sem, hiszen a nagyközségi területén levő öt óvoda közül négyben a kihasználási százalék nem éri el a százat, csupán a IV-es óvodában akad némi zsúfoltság. Az iskolaérettségi vizsgálatok során csupán három-négy gyermek maradt vissza. A jelenlegi tanévben belterületen harminc osztály-

ban (16 alsó, 13 felső és 1 kiegészítő), Dócon pedig az első négy osztály összevonásával egy osztálycsoportban tanul 910 diák. Lényeges változás Dócon volt: 1980-81-es tanévben 37-en jártak iskolába, most viszont mindössze tizen.

Elhangzott az is, hogy az Arany János iskola külső felújítására — annak ellenére, hogy erre 1980-ban jelentős összeget költöttek — ismét szükség van. A többi épület ugyancsak javítást igényel. A Hámán Kató iskola vakolatát omladozik, a tetőszerkezet elhasználódott.

Fokozatosan alakították ki az elmúlt időszakban szakmákat, de ezek még mindig nem felelnek meg a korszerű követelményeknek. Az általános oktatás mellett nagy gondot fordítanak a nagyközségi művelési ismeretek tanítására. Ezt szolgálja a képzőművészeti szakkör, a művészettörténeti fakultáció, a néptánc- és a zeneoktatás. A nevelők számdéka: számítógépes tanfolyamot indítanak még ebben az évben. Fontos az is, hogy megszűnt az iskolaépületek közötti vándorlás, a nevelők nyugodt körülmények között készülhetnek az órákra.

A tanácsülés végén a testület személyi kérdésben döntött. A művelődési ház igazgatójának nevezte ki Veit Erzsébetet, aki magyar-oros szakos tanár.

Közös felelősséggel

Az elmúlt napokban Szegeden újjáélesztették a körzeti népfrentbizottságokat. A gyűléseken vissza-visszatérő kérdés volt: mit tesz a népfrent, mit képes tenni életünk, közérzetünk javítása érdekében?

A Hazafias Népfrent VIII. kongresszusára készülő, a körzeti bizottságok munkáját értékelő tanácskozásokon állandó napirendi téma volt, miképp lehet a társadalmi cselekvés hatékonyságát fokozni. A XIII. pártkongresszus befejezése óta ez a kérdés mindinkább tudatosodik a közéletben. A népfrentmozgalom a szövetségi politika, a demokrácia lehetőségeivel együttgondolkodásra és közös cselekvésre serkentve keresi a fejlődés útját. Ezért kell elgondolkozni azokon a főlészálókon, amelyek a népfrentaktivisták munkáját értékelték és mérlegre tették a teljesítményeket, a hiányosságokat. Szinte mindenütt főlészároztatták az emberek az örömeik mellett a gondokat is: szóvá tettek a városépítés hiányosságait, a csatornázatlan, kivilágítatlan, a gázvezetékek még el nem látott utcákat, lakóköztereket.

Természetesen mindenki tudja, hogy a házépítés, a közművesítés, a parkosítás, a takarítás nem a népfrentmozgalom feladata. Az elmúlt öt esztendőben azonban a helyi bizottságok a társadalmi munkák szervezésével jelentősen hozzájárultak a hiányosságok megszüntetéséhez. Éppen ezért, arra a kérdésre, hogy mit tesz a népfrent, nagyon sokféle választ lehet adni.

Ma, a Tisza Szállóban tartandó küldött-értekezleten, a közösségért fáradozó aktivisták száma is veszik, mi mindenre futotta erejükből, idejükkel 1980 óta. Elég csak rövid sétára indulnunk egy-egy városrészben. Persze, szembeötlenek a lakókat okkal-joggal bosszantó szeplők is, de a néhány év alatt meglepően nagy lombkoronát növesztett fák, a gondozott kis kertek, a festett padok szintén. Itt betonkockákkal frissen kirakott járda, ott újonnan ásvott vagy kitisztított vizesárok hat az újdonság erejével, s van, ha a kel-

letnél még kevesebb utcában is, ahol az idén télen már gázkészülék sugározza a meleget. Ahol mindez még hiányzik, ott az elkövetkező évek feladata lesz, hogy a népfrent mozgósította lakosság együtt tegyen valamit szűkebb környezete szépítésért.

Figyelmet szentel a mozgalom az egyes társadalmi rétegek sajátos gondjaira is. Különösen szíven viseli a nehéz anyagi körülmények között élő, idős emberek sorsát, a gyermeküket egyedül nevelő szülők napi gondjait. Nyomon követi a család, a nők életében bekövetkezett változásokat, jelzi a nem kívánatos jelenségeket, javaslatot tesz a lehetséges korrekciókra. Sajátosan sokrétű munkájába sikeresen vonja be a nemzetiségieket. Szemét rajta tartja hát az emberen, legyen nő vagy férfi, fiatal vagy idős, munkás, paraszt vagy értelmiségi, materialista világnézeti vagy hitű, s közben a maga sajátos eszközeivel igyekszik hozzájárulni az életmód, az életkörülmények, az életszínvonal javításához, a környezet és a közélet tisztaságához, a béke megőrzéséhez, egy szóval: az élet értékeinek, az ember érdekeinek védelméhez. Ezért szavát hallatja a gazdaságpolitikában, a várospolitikában csakúgy, mint a művelődés és a nevelés kérdéseiben, mintegy felelősséget érezve közös tetteinkért, közös sorsunkért. De hogy miként alakítjuk jövőnket, az nem csupán egy mozgalom szándékain, hanem a megvalósulást felelős hivatalok, intézmények, az ott dolgozó emberek együttműködési készségén is múlik.

Ajánljuk hát mindenki figyelmébe — hisz ebben így vagy úgy, de minden szegedi érdekelte — a népfrent városi bizottságának beszámolóját, a jövőre vonatkozó tervét, amely ma hangzik el a Tisza Szállóban megrendezendő küldöttértekezleten. Egyben megalakul az új városi bizottság és megválasztják az új elnökséget, a tisztviselőket, valamint a megyei bizottság szegedi tagjait is. Jó munkát kívánunk a küldöttértekezlet résztvevőinek!

Kongresszus előtt

Szakszervezeti választások a Démásznál

Tegnap, csütörtökön Szegeden választották újjá a Közáros rész vett Palotai Károly, a SZOT alelnöke és Dobóczy Károlyné, az SZMT titkára is.

A titkári beszámoló a vállalati szakszervezet eredményei közül kiemelte a gazdasági munkát, és a termelést eredményesen segítő tevékenységet, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek állandó javítására való törekvést, a vezető, irányítómunka színvonalának emelését, a munkavédelem továbbfejlesztését. A következő évek feladata lesz a minőségi munkára, a hatékonyságra való ösztönzés. A szakszervezet segíteni kívánja a vállalatvezetést a csökkentett beruházási keretek célszerű, gazdaságos felhasználásában. Mindenképpen szeretnék a dolgozók szociális juttatását emelni. Bekapcsolódna a munka- és üzemszervezésbe, a technológiai és technikai fejlesztések, a munkahely racionalizálási intézkedéseinek kidolgozásába. Megszervezik a bizalmiak és bizalmihelyettesek alap- és továbbképzését, segítik a termelési, közgazdasági propaganda- és agitációs tevé-

kenységet.

A Démásznál utolsó három évben emelkedett a fizetések, mert így nem jut pénz az előretételek tákarékosságra, a nyugdíjaskor kezdetén egyszerre 25 százalékkal csökken az életszínvonal. Többen kevesellék a családi üdülőbeutalók számát. Felvetődött, hogy a hálózatban szerelőmunkát végzők 5 éves nyugdíjkorkezdvezményt kapjanak. Régi gond, hogy a betonoszlopokon a mászólyukak fel-fel haladva szűkülnek, így szinte lehetetlen a vezetékbiztonság megközelítése. Konstruktív változásra lenne szükség. Újabb jelenség, hogy a családapák szabad idejük jelentős részét másodállásban, vagy vgmkban végzett munkával töltik, így a gyermekek nevelése nagyrészt az anyukák feladata. Indítványozták, hogy vállalati pénzen nőnek és gyermekeknek rendezzenek speciális szórakoztató összejöveteleket.

Vajda György, a Démásznál vezérigazgatója alapvető fontosságúnak tartja az üzemi demokrácia szélesebb alapokra helyezését, a szociális és jóléti juttatási rendszer továbbfejlesztését, a vállalati sport fellendítését.

A Démásznál vállalati szakszervezeti bizottsága elnökeként ismét Peták Józsefet, titkárának Rovó Ferencet választotta meg.

A CB-rádiózás új tarifái

Az új tarifarendeletről februártól a CB-tulajdonosoknak a frekvencia használatáért 1-6 csatornáig évi 240, illetve 720 forintot, 7-40 csatornáig 480, illetve 1440 forintot kell fizetniük, a készülék teljesítményétől függően. Az első hetekben úgy tűnt, hogy visszaesik hazánkban a cb-zés, ám ez csak átmeneti megtorpanásnak bizonyult, s most már újból dinamikus szaporodik a készülékek száma. Mindössze háromszázan pe-csételtek le készüléküket, adták vissza az engedélyt, illetve kérték a csatornaszám csökkentését.

A rendelet eleve mentesíti a fizetési kötelezettség alól az első csoportbeli rokkant-

kat, valamint a hadirokkantokat és a vakokat. Egy nemrégiben kötött megállapodás alapján tovább bővült a kedvezményezett köre, s azok a mozgáskorlátozottak is felmentést kaphatnak a díj megfizetése alól, akiknek szociális helyzetét, illetve mozgáskorlátozottságának foka ezt indokolja. A szükséges nyomtatványokat CB-ügyeket intéző postai szerveknél és a mozgáskorlátozottak egyesületeinél lehet beszerezni. A kérelmeket kizárólag az egyesületekhez nyújtják be az érindettek. A posta egyelőre nem tervezi a díjfizetési mentesítés további kiterjesztését, de külön kérésre részletfizetési kedvezményt nyújt.

Hotelavatás Mezőhegyesen

Újabb, nevezetes esemény háromcsillagos Nónius Szállás volt tegnap, az alapításának 200. évfordulóját ünnepelő Mezőhegyesi Mezőgazdasági Kombinát jubileumi programjában. Országos sajtótájékoztató keretében ként használt háromszintes adták át rendeltetésének a műemlék épület átépítésére.